

Víctor Català, «Al llegidor», pròleg a *Solitud*, 1905. (Edició de Núria Nardi, Edicions 62, 1990)

Llegidor meu: la costum que tinc d'endreçar-te quatre mots explicatius al davant de tots mos llibres, si en altres podies judicar-la vici, és en aquest una vera necessitat.

En efecte, *Solitud* és d'una manera que mereix una breu explicació per a que no me tingues, al llegir-la, per massa tranquil o poc respectuós amb tu.

De raó natural és que tota cosa, abans d'arribar a terme, ha tingut de passar per un període de gestació determinat per sa mateixa naturalesa; i que si, per qualsevol causa se trenca la normalitat d'aquesta gestació, la cosa resultant ha de ressentir-se'n forçosament i forçosament sortir-ne tarada. I això que passa amb totes les coses, passa encara més amb les d'ordre artístic puix per ésser fruit d'especials devocions més que de necessitat material, aqueixes coses tenen un infantament antoxadís i que s'ha de rodejar de precaucions, especial també, si no es vol topar amb un desgavell final per únic resultat.

Jo, com a tocat que sóc de les mentades devocions i per això més desitjós de fer art que mercaderia —fins allà on el meu seny i les forces arriben— havia somiat en donar-te amb la meva primera obreta d'algunes proporcions, l'obra seriosament planejada, meditada i remeditada abans d'escriure-la, escrita després amb catxassa i mirament, deixada reposar més tard per a donar lloc d'aquietar-se el bulliment de les impressions i depressions momentànies i més tard encara repassada llimada i brunyida a sangs fredes per una i altra volta fins a deixar-la neta i purificada de tots aquells defectes enlletgidors que està en la mà i en la paciència de l'autor corregir. És a dir, llegidor meu; jo somniava amb donar-te l'obra primmirada i endreçadeta en què un hi posa tot el que sap i pot i que no és altre que l'obra amb què somnia tot aquell que fa una obra pel sol i propi gust de fer-la.

Mes... ja deia el poeta que els somnis, somnis són i potser per això el meu pobre somni em resultà fallit.

La mare circumstàncies, severa i tallada a l'antiga, que us fa anar drets molt sovint verga en mà, com no en té res de somniadora, no en respecta cap de somni. —Passareu per aquí o per la porta!— nos diu sense contemplacions un cop nos té engrapats; i... com que ella és la forta i nosaltres som els febles, no tenim altre camí que passar per on ella marca. Així jo, que en tots mos llibres havia sigut poc o molt la seva víctima, en aquest molt més que tots els altres m'he vist governat per ella i he hagut de fer lo que ella ha volgut, no lo que he volgut jo. *Solitud*, doncs, no és ben bé la meva obra, sinó l'obra de les

circumstàncies; no és el treball de calaix, reposat i definitiu, propi del literat, sinó més aviat el treball... diguem-ne de periodista (però d'un periodista que no en tingués el geni, les condicions, les aficions ni les habituds); el treball fet quasibé al dia, a glops, sense demores gustoses, purgadores d'arrepentiments, sovint a raig de ploma, aquí apressat, allà ralentit segons les necessitats de l'estampa i amenaçat sempre per la imminència del tiratge que en alguns indrets ni lloc dóna a la senzilla correcció de proves. No cal pas fer-te veure —que ben vistent és de si mateix— lo que aquest procediment té de perjudicial per a tota obra i per a tot autor i especialment per a qui, com jo, el consideri el més oposat a sos gustos i a sa manera de treballar i d'ésser. Així, havent-lo hagut d'emplear jo per raó únicament de les despòtiques circumstàncies, vinc ara a pagar-ne, per contra, els plats trencats.

Corresponent a l'anormalitat de sa gestació m'ha sortit l'obra, en definitiva, plena de sobres aquí, plena de falles allà i de pecats mortals i venials en totes bandes. Sens els que, per escapar a mon coneixement escapen també a ma responsabilitat, la consciència m'acusa de bon nombre.

Així, llegidor, te confesso que a mon entendre, trobaràs a mancar en *Solitud* la fortalesa de la concentració, l'entrebancament del mètode, la serenor del repòs depurador i el casticisme assolible ja, avui en nostra llengua; i en canvi, trobaràs que hi sobren tota mena d'errades d'estampa i de ploma, de la lletra esgarriada que fa intel·ligible una paraula, fins a la paraula impròpia o desfocada que desballesta un període, o a l'oració mal construïda que destruu l'harmonia d'un paràgraf, o encara les repeticions vicioses o la poca unitat en les formes d'expressió.

Cert és que bona part d'aquestes errades podrien esmenar-se en una taula final, mes jo no en sóc gaire partidari de taules esmenadores en llibres d'aquesta naturalesa, perquè quan el llegidor arriba a la taula ja les ha atrapades totes pel camí les errades i si li han saltat a l'ull ja les ha corregides d'ell mateix, i si no ja n'ha rebut la impressió dessagnadora; i com en obres purament literàries no s'hi torna gaire sobre les impressions, la primera és la que sol quedar com definitiva.

Aquí tens feta l'explicació que m'ha semblat convenient abans de que llegisses *Solitud*; te l'he feta amb tota lleialtat i ara et diré que sols per a que sàpigues a què atènyer-te al judicar no per a que judiquis amb més benignitat; puix si bé tots els pecats tenen la seva excusa, jo, anc que pecador, reconec que els pecats conscients, voluntaris o no, són els més imperdonables.